

Vlaams
Parlement

stuk **1520** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 6 maart 2012 (2011-2012)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met het
besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011
tot wijziging van artikel 136
van het verdrag betreffende de werking
van de Europese Unie
met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme
voor de lidstaten die de euro als munt hebben

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	11
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen.....	15
Advies van de Raad van State	25
Ontwerp van decreet	31
Bijlage: Nederlandse tekst van het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011	35

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. De schuldencrisis

Verscheidene lidstaten (waaronder ook eurolanden) van de Europese Unie (EU) zagen door de wereldwijde economische en financiële crisis hun overheidstekorten toenemen tot ver boven de grenzen die in de Europese begrotingsregels zijn afgesproken. Sinds het bekend worden in oktober 2009 van grote financiële problemen in Griekenland daalde de waarde van de euro. De koersdaling werd veroorzaakt door een afnemend vertrouwen op de financiële markten. Verschillende eurolanden kondigden forse bezuinigingen aan. Daarnaast vond overleg plaats over een structurele oplossing waardoor landen zouden worden gedwongen het stabiliteits- en groeipact na te leven. Twee financiële stabiliteitsinstrumenten werden opgericht om voorwaardelijke bijstand te verlenen aan landen die moeilijkheden ondervinden om zich te financieren.

Het eerste instrument betrof het communautaire Europees Financieel Stabiliteitsmechanisme (EFSM) dat het EU-budget als onderpand gebruikt. Het is bedoeld voor alle lidstaten van de EU en vormt een aanvulling op het bestaande mechanisme voor financiële ondersteuning van de betalingsbalansen dat is gereserveerd voor de niet-eurolanden.

Het tweede instrument, de Europese Financiële Stabiliteit Faciliteit (European Financial Stability Facility, EFSF) werd op 7 juni 2010 opgericht. Met dit tijdelijk noodfonds gaven de toenmalige 16 landen van de eurozone waarborgen tot 440 miljard euro voor leningen aan lidstaten in moeilijkheden. Ratingbureaus kenden toen aan de EFSF een AAA-rating toe, dit wil zeggen de hoogste betrouwbaarheid. Om deze hoge rating te behouden dient de EFSF een zeer hoge cashreserve aan te houden waardoor de effectieve capaciteit maar 250 miljard euro bedraagt. In november 2010 ging daarvan 17,7 miljard euro naar de redding van Ierland. Sinds 17 januari 2012 verlaagde één ratingbureau deze rating tot AA+.

Naar aanleiding van de parlementaire procedure voor de effectieve uitvoering van deze maatregelen werd een procedure ingeleid voor het Duitse Grondwettelijke Hof waarna Duitsland weigerde zich nog verder te engageren in financiële stabiliteitsmechanismen zonder een verdragswijziging.

Duitsland en Frankrijk maakten de voorbije maanden duidelijk dat zij een versterking van de EFSF slechts willen overwegen indien tegelijk werk zou worden gemaakt van een verregaande economische integratie. Het eindrapport van de task force onder leiding van de voorzitter van de Europese Raad, de heer Van Rompuy, rond dit economisch bestuur van de EU bepleitte uitdrukkelijk de creatie van een geloofwaardig permanent crisisbeheersingsmechanisme.

Op 7 april 2011 klopte ook Portugal officieel aan bij de EU en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor noodhulp. Op 3 mei 2011 is overeenstemming bereikt over een veelomvattend driejarig beleidsprogramma voor de periode tot en met medio 2014. In het uitvoeringsbesluit van de Raad van 30 mei 2011 tot verlening van financiële bijstand van de Unie aan Portugal¹ staat dat de Unie Portugal een lening van maximaal 26 miljard euro met een maximale gemiddelde looptijd van 7,5 jaar ter beschikking stelt.

¹ 2011/344/EU – Publicatieblad van de Europese Unie L 159 d.d. 16 juni 2011.

2. Totstandkoming van het besluit

Tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad op 28 en 29 oktober 2010 kwamen de staatshoofden en regeringsleiders van de EU-lidstaten overeen dat de lidstaten een permanent noodfonds moeten instellen om de financiële stabiliteit van de eurozone in haar geheel te vrijwaren. De voorzitter van de Europese Raad kreeg de opdracht om te overleggen met de leden van de Europese Raad over een beperkte verdragswijziging die daarvoor nodig was.

Op 16 december 2010 diende België als toenmalig Raadsvoorzitter, een voorstel in voor een besluit tot wijziging van artikel 136 van het verdrag van Lissabon. De Europese Raad van 16 en 17 december 2010 bereikte daarover een akkoord. Aan artikel 136 wordt toegevoegd dat de eurolanden een stabiliteitsmechanisme zullen instellen dat moet worden geactiveerd indien dat onontbeerlijk is om de stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen. Het verlenen van financiële steun uit hoofde van het stabiliteitsmechanisme zal aan stringente voorwaarden worden gebonden. Het mechanisme kreeg de naam ‘Europees Stabiliteitsmechanisme’ (ESM). De beslissing van de Europese Raad werd goed onthaald op de financiële markten.

2.1. De vereenvoudigde herzieningsprocedure van het verdrag van Lissabon

Overeenkomstig artikel 48, §6, van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) kunnen de regering van een EU-lidstaat, het Europees Parlement en de Europese Commissie aan de Europese Raad ontwerpen voorleggen tot een gehele of gedeeltelijke herziening van de bepalingen van het derde deel van het verdrag over het interne beleid en optreden van de EU op voorwaarde dat dit geen uitbreiding van de EU-bevoegdheden inhoudt. De Europese Raad kan een besluit tot wijziging nemen met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement, de Commissie en de Europese Centrale Bank (ECB) in geval van institutionele wijzigingen op monetair gebied. Er moet geen intergouvernementele conferentie (IGC) of een conventie worden bijeengeroepen.

Het besluit treedt pas in werking nadat het door de lidstaten is goedgekeurd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen, met andere woorden nadat de lidstaten het hebben geratificeerd. Het kan geen uitbreiding van de door de verdragen aan de Unie toegedeelde bevoegdheden inhouden.

2.2. De adviezen van de EU-instellingen

Na goedkeuring van het ontwerpbesluit door de Europese Raad van 16 en 17 december 2010 vroeg zijn voorzitter overeenkomstig het hoger vermelde artikel 48, §6, de nodige adviezen aan.

2.2.1. Het advies van de Europese Commissie

De Commissie bracht een gunstig advies uit op 15 februari 2011². Zij gelooft dat de voorgestelde wijziging van artikel 136 van het verdrag van Lissabon de bevoegdheden van de EU op geen enkele manier verandert. Het voorstel betreft immers het interne beleid en optreden van de Unie en dus zijn de voorwaarden voor de vereenvoudigde herzieningsprocedure vervuld.

De voorzitter van de Commissie verklaarde dat het besluit cruciaal is om te bewijzen dat de Commissie vastbesloten is om de gemeenschappelijke munt te verdedigen en de financiële stabiliteit te garanderen in geval van bepaalde economische onevenwichtigheden. Volgens de voorzitter van de Commissie is het stabiliteitsmechanisme van wezenlijk belang om het verdragskader te voltooien.

² COM (2011) 70/3.

Het advies van de Commissie maakt duidelijk dat de voorgestelde verdragswijziging de bevoegdheden van de Unie niet uitbreidt of afzwakt. De verdragswijziging moet ook worden gezien in de context van de wetgevingsvoorstellen van de Commissie om het economisch beleid en het begrotingstoezicht van de eurolanden te versterken. De Commissie stelt dat zij actief zal samenwerken met de ministers van Financiën van de eurozone om de details van het stabiliteitsmechanisme verder uit te werken.

2.2.2. *Het advies van de Europese Centrale Bank*

In zijn advies van 17 maart 2011³ merkt de ECB op dat in een monetaire unie een streng fiscaal en macro-economisch toezicht het aangewezen middel is om de gevaren van een schuldencrisis tot een minimum te beperken. Volgens de ECB is het wenselijk een permanent kader voor crisismanagement te creëren dat in uiterste nood tijdelijke financiële steun kan verlenen aan eurolanden.

De ECB wijst op vier punten die de doeltreffendheid van het stabiliteitsmechanisme kunnen verhogen en zijn werking vergemakkelijken:

- het moet worden ingesteld door een verdrag van internationaal publiekrecht waarmee de eurolanden moeten instemmen zodat hun nationale wetgeving in overeenstemming zou zijn met het verdrag;
- het moet efficiënte regels voor besluitvorming hebben;
- het moet voldoende middelen hebben om de strijd aan te gaan tegen de negatieve gevolgen van een acute instabiliteit van de markten;
- het moet de principes van een voorzichtig en gezond financieel beheer naleven en worden onderworpen aan externe en interne audit.

Een sleutelement is dat het besluit een intergouvernementeel mechanisme in plaats van een EU-mechanisme instelt. De ECB pleit ervoor dat het stabilisatiemechanisme te gepasten tijde een EU-mechanisme zal worden en dat in afwachting de EU-instellingen een prominente rol krijgen.

2.2.3. *Het akkoord van het Europees Parlement*

Op 23 maart 2011 zette het Europees Parlement het licht op groen voor een beperkte wijziging van het verdrag van Lissabon. De parlementsleden toonden zich tevreden over de positieve signalen die zij van de EU-lidstaten hebben gekregen met betrekking tot hun intentie om het intergouvernementele mechanisme dichter binnen het EU-kader te brengen.

Het oorspronkelijke voorstel van de Europese Raad oogstte veel kritiek bij de parlementsleden omdat de gehanteerde methode en de inhoud de gemeenschapsmethode niet respecteerden. Stevige interinstitutionele onderhandelingen waren nodig om ervoor te zorgen dat het Europees Parlement een positief advies zou geven.

In hun brieven aan het Europees Parlement verklaarden de voorzitters van de Europese Raad en van de Eurogroep, en de commissaris voor Monetair Beleid dat de Commissie een verordening zal voorstellen die de procedures voor het stabiliteitsmechanisme zal verduidelijken en voor consistentie zal zorgen met het multilaterale toezichtskader van de EU. Bovendien wordt de rol van de Commissie duidelijk omschreven in de operationele activiteiten van het mechanisme. De Commissie zal een centrale rol spelen bij het beoordelen en analyseren, het voorstellen van besluiten en bij het toezicht. De Raad en de Commissie zullen het Europees Parlement op geregelde tijdstippen informeren.

³ http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/en_con_2011_24_f_sign.pdf.

Het Europees Parlement hechtte zijn goedkeuring aan de resolutie inzake het ontwerp-besluit van de Europese Raad tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben⁴, ondanks zijn voorbehoud dat het verkieslijk ware geweest als een beroep was gedaan op de gemeenschapsmethode, die ook de voorkeur had van de ECB.

2.3. De aanneming van het besluit

Tijdens de Europese Raad van 25 maart 2011 keurden de staatshoofden en regeringsleiders van de 27 EU-lidstaten de algemene principes van de oprichting en modaliteiten goed van een permanent noodfonds dat vanaf 2013 de landen van de eurozone kan helpen indien de stabiliteit van de eurozone in het gedrang komt. De Raad keurde trouwens een breed pakket maatregelen goed om de crisis aan te pakken, de financiële stabiliteit te vrijwaren en de basis te leggen voor een slimme, duurzame, sociaal inclusieve en werkgelegenheid scheppende groei. Naast de instelling van een stabiliteitsmechanisme betreft het:

- het afronden van de eerste fase van het Europees semester, een zesmaandelijkse coördinatiecyclus van het begrotings- en economisch beleid van de lidstaten overeenkomstig de gemeenschappelijke regels;
- zes wetgevingsvoorstellen (het zogenaamde ‘six pack’) inzake de versterking van het begrotings- en macro-economisch toezicht;
- een euro plus-pact dat toegespitst is op gebieden die onder de nationale bevoegdheid vallen en cruciaal worden geacht om het concurrentievermogen te verbeteren zoals de verhoging van de pensioenleeftijd, de herziening van de indexeringsmechanismen en de verbetering van de onderwijssystemen; naast de 17 landen van de eurozone sloten ook Bulgarije, Denemarken, Letland, Litouwen, Polen en Roemenië zich daarbij aan;
- het voorbereiden van stresstests voor banken.

De deelnemers aan de Europese Raad spraken van een historische top waarbij de EU de stap van een monetaire naar een economische unie heeft gezet. Sommige waarnemers menen evenwel dat het af te wachten valt of de getroffen maatregelen drama's effectief kunnen voorkomen.

Voor een finaal akkoord rond alle details werd gemikt op de Europese Raad van juni 2011.

3. Het Europees stabiliteitsmechanisme

Overeenkomstig artikel 1 van het besluit van de Europese Raad wordt het ESM ingesteld dat in onderlinge overeenstemming zal worden geactiveerd indien dat onontbeerlijk is om de financiële stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen. Het ESM neemt de rol over van de EFSF en het EFSM bij het verstrekken van externe financiële bijstand aan lidstaten van de eurozone na juni 2012 (aanvankelijk was juni 2013 voorzien). Het ESM betekent een aanvulling van het kader voor een versterkt economisch toezicht in de EU. Dit kader focust op preventie en vermindert het gevaar voor een crisis in de toekomst.

Het ESM werd door middel van een verdrag tussen de lidstaten van de eurozone ingesteld als een intergouvernementele organisatie naar internationaal publiekrecht met vestiging in Luxemburg. Het ESM krijgt een raad van bestuur die bestaat uit de ministers van Financiën van de lidstaten van de eurozone, met de Europese commissaris voor Economische en Monetaire Zaken en de voorzitter van de ECB als waarnemers. De raad van bestuur kiest uit zijn stemgerechtigde leden een voorzitter.

⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2011-0103&language=NL&ring=A7-2011-0052>.

Het ESM zal beschikken over een effectieve kredietverleningscapaciteit van 500 miljard euro. Geregeld, en minimaal eens in de vijf jaar, wordt bekeken of die capaciteit toereikend is. Het ESM streeft ernaar zijn capaciteit aan te vullen via de deelname van het IMF aan financiële bijstandsoperaties, terwijl ook lidstaten van buiten de eurozone op ad-hocbasis kunnen deelnemen. Het ESM streeft ernaar van de belangrijkste kredietbeoordelingsbureaus de hoogste rating (AAA) te verkrijgen en die te behouden.

Het ESM heeft de beschikking over een totaal geplaatst kapitaal van 700 miljard euro waarvan 80 miljard euro volgestort kapitaal van de lidstaten van de eurozone is, verdeeld over vijf gelijke jaarlijkse tranches vanaf juli 2012. Daarnaast beschikt het ESM over een combinatie van toegezegd opvraagbaar kapitaal en garanties van lidstaten van de eurozone tot een totaal van 620 miljard euro. Tijdens de overgangsfase van vijf jaar zullen de lidstaten, in het onwaarschijnlijke geval dat zulks nodig is, sneller passende instrumenten ter beschikking stellen opdat de verhouding tussen het volgestort kapitaal en het uitstaande bedrag aan ESM-uitgiften minstens 15% blijft.

De sleutel voor de bijdrage van elke lidstaat in het totale geplaatste kapitaal van het ESM, wordt gebaseerd op de sleutel voor het volgestorte kapitaal van de ECB. Wanneer de lidstaten het verdrag tot instelling van het ESM ratificeren, verbinden zij zich er wettelijk toe hun bijdrage te leveren aan het totale geplaatste kapitaal.

EU-lidstaat	ESM-sleutel
BELGIË	3,477
Cyprus	0,196
Duitsland	27,146
Estland	0,186
Finland	1,797
Frankrijk	20,386
Griekenland	2,817
Ierland	1,592
Italië	17,914
Luxemburg	0,250
Malta	0,073
Nederland	5,717
Oostenrijk	2,783
Portugal	2,509
Slowakije	0,824
Slovenië	0,428
Spanje	11,904
Totaal	100,000

Het ESM zal hulp bieden aan landen van de eurozone die met financiële problemen te kampen hebben. Toegang tot financiële bijstand van het ESM wordt verleend op basis van stringente voorwaarden op het vlak van beleid in het kader van een macro-economisch aanpassingsprogramma en een rigoureuze analyse van de houdbaarheid van de overheids-schuld die wordt uitgevoerd door de Commissie en het IMF, in overleg met de ECB. Van de ontvangende lidstaat zal worden verlangd dat een passende vorm van betrokkenheid van de particuliere sector wordt bewerkstelligd naargelang van de specifieke omstandigheden en op een wijze die volledig aansluit op de werkwijze van het IMF, wat het cruciale verschil is met het huidige EFSF.

Hoewel het ESM een intergouvernementeel mechanisme is, zullen de functioneringsmodaliteiten ervan bij het beheer toch een essentiële rol voorbehouden voor de EU-instellingen en voornamelijk voor de Commissie.

Het onderzoek of er een risico voor de financiële stabiliteit van de gehele eurozone is en de grondige analyse van de houdbaarheid van de overheidsschuld van de betrokken lidstaat zal door de Commissie in overleg met de ECB worden uitgevoerd.

Het is ook de Commissie die de reële financieringsbehoeften van de ontvangende lidstaat zal beoordelen, net als de aard van de vereiste betrokkenheid van de particuliere sector.

Op basis van die beoordeling mandateert de raad van bestuur van de ECB de Commissie om met de betrokken lidstaat te onderhandelen over een macro-economisch aanpassingsprogramma. Het zal de Commissie zijn die bij de Raad een voorstel van besluit indient ter goedkeuring van het macro-economisch aanpassingsprogramma. Na goedkeuring van het programma, zal de Commissie het memorandum van overeenstemming namens de lidstaten van de eurozone ondertekenen, onder voorbehoud van voorafgaande overeenstemming in de raad van bestuur van de ECB. Uiteindelijk zal de Commissie samen met het IMF en in overleg met de ECB verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de beleidsvoorwaarden uit het macro-economisch aanpassingsprogramma.

4. Belang van het besluit voor Vlaanderen

De ‘economic governance’ waarvan het ESM deel uitmaakt, verplicht de lidstaten om doelstellingen uit te stippelen voor competitiviteit, overheidsfinanciën en financiële stabiliteit. Die maatregelen moeten er voor zorgen dat lidstaten niet in de problemen komen. Indien het toch tot een nieuwe crisis komt betekent het ESM dat de EU-lidstaten niet langer hoeven te discussiëren over wie de rekening van de schuldcrisis moet betalen.

Vlaanderen staat achter het verdrag van Lissabon en wil ten volle gebruikmaken van de vernieuwingen die het verdrag biedt. De maatregelen die worden opgelegd in het kader van het stabiliteitsmechanisme kunnen ook een weerslag hebben op de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest. Deze maatregelen kunnen onder meer het gezond maken van de overheidsfinanciën en macro-economische hervormingen betreffen.

De Vlaamse afvaardiging bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU speelt een sleutelrol in de proactieve opvolging van het Europese gebeuren. De Vlaamse afvaardiging volgde ook dit dossier op en bracht verslag uit over de evolutie in haar maandelijkse overzichten van de ontwikkelingen op het niveau van de EU.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

De Europese Raad verwijst naar artikel 48, §6, van het verdrag van Lissabon, naar het Belgische voorstel tot herziening van artikel 136 van dat verdrag en naar de adviezen van de Commissie, de ECB en het Europees Parlement.

Artikel 1 stelt dat aan artikel 136 van het verdrag van Lissabon een derde paragraaf wordt toegevoegd die voorziet in het instellen van een stabiliteitsmechanisme door de eurolanden. Dat mechanisme wordt geactiveerd indien dat onontbeerlijk is om de stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen. De financiële steun zal aan stringente voorwaarden gebonden zijn.

Artikel 2 bepaalt dat de lidstaten de secretaris-generaal van de Raad in kennis stellen van het beëindigen van hun interne instemmingsprocedure. Het besluit treedt in werking op 1 januari 2013 op voorwaarde dat alle kennisgevingen zijn ontvangen. Indien dat niet het geval is, treedt het besluit in werking de eerste dag van de maand die volgt op de ontvangstdatum van de laatste kennisgeving.

Overeenkomstig artikel 3 werd het besluit op 6 april 2011 bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.

III. PROCEDUREVERLOOP

1. Gemengd karakter en aanneming van het besluit

De Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB), legde op 3 februari 2011 het gemengde karakter van het besluit vast met bevoegdheden van zowel de federale overheid als de gemeenschappen, de gewesten en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Maatregelen opgelegd in het kader van het stabiliteitsmechanisme kunnen een weerslag hebben op de deelstaten. Overeenkomstig de beslissing van de ICBB van 9 juli 2008 worden de leden van de ICBB geacht met de in de WGV bereikte consensus in te stemmen behoudens bezwaar binnen de 30 dagen na de notificatie van het verslag door het secretariaat. Op 18 mei 2011 deelde de voorzitter van de ICBB mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd en het verslag van de WGV definitief is goedgekeurd.

Het besluit werd niet ondertekend, maar conform de bepalingen van het VWEU op 25 maart 2011 aangenomen door de Europese Raad.

2. Gezamenlijk advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV)

In hun gezamenlijk advies van 14 september 2011 verklaren de SERV en de SARiV dat zij akkoord gaan met het ontwerp van instemmingsdecreet. De raden achten het wenselijk om intra-Belgisch de actieve betrokkenheid van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement bij de voorbereiding van de bijeenkomsten van de Europese Raad te vergroten en hierover duidelijke afspraken te maken met de federale overheid. Zij suggereren ook om frequenter en sneller te worden geraadpleegd over belangrijke Europese dossiers.

Specifiek voor het ESM benadrukken de raden het belang van het macro-economisch aanpassingsprogramma als voorwaarde voor de financiële steun. Zij vragen erover te waken dat het programma compatibel is met de andere vereisten en het toezicht van de EU inzake economisch herstel en budgettair beleid, alsook met de doelstellingen van Europa 2020.

3. Advies van de Raad van State

De Raad van State bracht advies uit op 26 januari 2012 (kenmerk 50.821/1) en maakte daarin geen opmerkingen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP

**Ontwerp van decreet houdende instemming met
het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011
tot wijziging van artikel 136 van
het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme
voor de lidstaten die de euro als munt hebben**

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN
EN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

Het stabiliteitsmechanisme voor de euro

SARiV Advies 2011/19

SERV_Raad_20110914_StabiliteitsmechanismeEU_ADV

14 september 2011

Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen

Boudewijnlaan 30 bus 81 • 1000 Brussel • T. + 32 2 553 01 81 • sariv@iv.vlaanderen.be • www.sariv.be

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Wetstraat 34-36 • 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11 • F +32 2 217 70 08 • info@serv.be • www.serv.be

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben

Adviesvrager: Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid
Ontvangst adviesvraag: 5 juli 2011

Adviestermijn: 30 dagen met uitstel door vakantieperiode

SARiV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 7 september 2011
Kenmerk: SARiV Advies 2011/19

SERV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 14 september 2011
Kenmerk: SERV_Raad_20110914_StabiliteitsmechanismeEU_ADV

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	20
2. Achtergrond.....	20
3. Aandachtspunten voor Vlaanderen	21
1.1. Belang van de Europese Raad	21
1.2. Inhoud	21
4. Conclusie	23

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 1 juli 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben. Zij vroeg de minister-president, tevens bevoegd voor economie, buitenlands beleid, landbouw en plattelandsbeleid, hierover het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “de SARIV”) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (hierna: “de Raden”). Na bespreking op hun vergaderingen van respectievelijk 7 september 2011 en 14 september 2011 keurden de Raden onderhavig advies goed. Gezien het samenvallen van de adviestermijn met de vakantieperiode vroegen en verkregen de Raden uitstel voor dit advies.

De Raden vangen aan met een schets van de achtergrond. Vervolgens bespreken ze enkele aandachtspunten voor Vlaanderen. Ten slotte komen ze tot hun conclusies.

2. ACHTERGROND

De financiële crisis die de wereld teistert vanaf 2008 laat ook in de EU zijn sporen na. Griekenland, Ierland, Portugal, Malta, Spanje en Italië werden door deze crisis het hardst getroffen en de voortdurende precaire budgettaire situatie in die landen dreigde de andere eurolanden en EU-lidstaten mee te slepen. Dit geldt ook voor België. De Europese Raad van 24 en 25 maart 2011 nam een breed pakket maatregelen aan om de crisis aan te pakken, de financiële stabiliteit te vrijwaren en de basis te leggen voor slimme, duurzame, sociaalinclusieve en werkgelegenheidschepende groei. Het Europees Stabiliteitsmechanisme is één van deze maatregelen. De bepalingen van het Verdrag van Lissabon bieden hiertoe echter geen voldoende rechtsgrond. Daarvoor is een wijziging van het Verdrag betreffende de werking van de EU nodig.¹

Bij het opstellen van het Verdrag van Lissabon werd in de mogelijkheid voorzien om op een eenvoudigere manier dan via grote intergouvernementele conferenties bepaalde onderdelen van het Verdrag te wijzigen. Artikel 48, paragraaf 6, van het Verdrag betreffende de EU definieert de eerste vereenvoudigde herzieningsprocedure.² Het is de eerste keer dat de EU hiervan gebruik maakt. Voorwaarde is wel dat de Europese Raad het amendement met unanimité van stemmen aanneemt en dat het door elke lidstaat volgens de eigen interne procedures wordt goedgekeurd. Bovendien mag de herziening enkel amendementen betreffen van deel drie van het Verdrag betreffende de werking van de EU over het intern beleid en optreden van de Unie op voorwaarde dat het geen uitbreiding van de bevoegdheden van de EU inhoudt. De Europese Commissie gaf in haar advies aan dat aan al deze voorwaarden voldaan werd.³ Enige tijd leefde er twijfel over de positieve uitkomst van deze procedure gelet op de zaak die werd aangespannen bij het Duits Grondwettelijk Hof. Het Hof sprak zich hierover uit op 7 september 2011 en verklaarde geen bezwaar te hebben tegen deze steunmaatregel, maar legde wel de voorwaarde op dat het Duits parlement in de toekomst nauwer betrokken moet worden bij de Europese besluitvorming over steunoperaties.

¹ EUROPESE RAAD, *Conclusies van de Europese Raad van 24-25 maart 2011*, EUCO 10/11, Brussel, 20 april 2011, 1-34.

² Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie, *Pb. EU C83*, 30 maart 2010, 42.

³ EUROPESE COMMISSIE, *Advies van de Commissie over het ontwerpbesluit van de Europese Raad tot wijziging van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben*, COM(2011)70, Brussel, 15 februari 2011.

3. AANDACHTSPUNTEN VOOR VLAANDEREN

1.1. Belang van de Europese Raad

Het Verdrag van Lissabon versterkt de rol van de Europese Raad en maakt er een volwaardige instelling van. Het noodzakelijke optreden van de Voorzitter van de Europese Raad in het kader van de financieel-economische en schuldencrisis heeft deze trend enkel versterkt. Sinds de Europese Raad van 25 maart ondernamen de staats- en regeringsleiders samen met de Voorzitter van de Europese Raad herhaalde pogingen om de financieel-economische crisis het hoofd te bieden en er “Europese oplossingen” voor te bedenken.⁴

In zijn advies 2011/8 over het Protocol bij het Verdrag van Lissabon⁵ spoorde de SARIV de Vlaamse Regering reeds aan om werk te maken van een herziening van het Samenwerkingsakkoord van 1994⁶ en om daarbij rekening te houden met de versterkte rol van de Europese Raad. Gezien de impact van de beslissingen van de Europese Raad op de Vlaamse economische en financiële stabiliteit achten de Raden het wenselijk om intra-Belgisch de actieve betrokkenheid van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement bij de voorbereiding van de bijeenkomsten van de Europese Raad te vergroten en hierover duidelijke afspraken te maken met de federale overheid.

De adviesraden zouden ook in een vroeger stadium betrokken kunnen worden bij de Vlaamse standpuntbepaling over de Europese besluitvorming. Dit zou de advieskwaliteit enkel ten goede komen, aangezien de Raden op dit moment slechts nota kunnen nemen van de genomen beslissingen en zich eventueel kunnen buigen over de mogelijke implicaties voor Vlaanderen, maar slechts weinig inhoudelijke impact meer kunnen hebben op het hele proces.

1.2. Inhoud

Het Europees Stabiliteitsmechanisme (hierna: “ESM”) zal de rol overnemen van twee mechanismes die eerder in het leven werden geroepen als antwoord op de financieel-economische crisis, nl. van de Europese Faciliteit voor financiële stabiliteit (EFSF)⁷ en het Europees financieel stabilisatiemechanisme (EFSM). Dit was nodig om enkele financiële en juridische onvolkomenheden te verhelpen. Het doel van het ESM is, net zoals bij zijn voorgangers, het verstrekken van externe financiële steun aan de lidstaten van de eurozone om de financiële stabiliteit van de eurozone als geheel te garanderen. Deze steun zal echter wel afhankelijk zijn van stringente beleidsvoorwaarden in het kader van een macro-economisch aanpassingsprogramma en een rigoureuze analyse van de houdbaarheid van de overheidsschuld door de Europese Commissie en het Internationaal Monetair Fonds, in overleg met de Europese Centrale Bank. De Europese Raad bepaalde tevens dat “indien een staat financiële steun ontvangt, verwacht wordt dat de particuliere sector per geval op passende,

⁴ Het recent voorstel van President Sarkozy en kanselier Merkel om de voorzitter van de Europese Raad Herman Van Rompuy ook voorzitter te maken van een “economische raad” van de Eurolanden is hiervan een sprekend voorbeeld.

⁵ SARiV, *Protocol tot wijziging van het Protocol betreffende de overgangmaatregelen bij het Verdrag van Lissabon, Advies 2011/8*, Brussel, 4 maart 2011, 4-8.

⁶ Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, met betrekking tot de vertegenwoordiging van het Koninkrijk België in de Ministerraad van de Europese Unie, *B.S.* 17 november 1994.

⁷ Op de bijeenkomst van de leiders van de eurozone op 21 juli 2011 werd dit mechanisme nog versterkt. RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, *Verklaring van de staatshoofden en regeringsleiders van de Eurozone en de EU-instellingen*, Brussel, 21 juli 2011.

evenredige wijze daarbij betrokken wordt”.⁸ Het besluit zal in werking treden op 1 januari 2013, mits alle lidstaten hun interne goedkeuringsprocedures hebben doorlopen. Daarna zal het ESM van start gaan in juni 2013.

De Raden benadrukken het belang van het macro-economisch aanpassingsprogramma als voorwaarde van de financiële steun. Ze vragen dat erover gewaakt wordt dat dit aanpassingsprogramma compatibel is met de andere vereisten en toezicht van de EU inzake economisch herstel en budgettair beleid, alsook met de doelstellingen van Europa 2020. Dit betekent dat de beleidsvoorwaarden naast strikt macrobudgettaire en financiële voorwaarden die van belang zijn voor het stabiliteitsmechanisme, ook aandacht moeten hebben voor de groeimogelijkheden van de aanvragende lidstaat en in het bijzonder de sociaaleconomische aandachtspunten van de Europa 2020-strategie. De voorwaarden die opgelegd worden aan de lidstaten moeten verenigbaar zijn met de slimme, duurzame en inclusieve groeistrategie die de kern vormt van Europa 2020. Deze twee aspecten, het strikt macrobudgettaire enerzijds en de groeimogelijkheden anderzijds, komen tot uiting in respectievelijk het Europees Semester⁹ en de Nationale Hervormingsprogramma's¹⁰ die beide deel uitmaken van Europa 2020.

⁸ EUROPESE RAAD, *Conclusies van de Europese Raad van 24-25 maart 2011, EUCO 10/11*, Brussel, 20 april 2011,29-30.

⁹ Zie voor meer info: EUROPESE COMMISSIE, *Toetsing van de vooruitgang via het Europees Semester*, 11.08.2011. [http://ec.europa.eu/europe2020/tools/monitoring/index_nl.htm]

¹⁰ Zie voor meer info: [http://ec.europa.eu/europe2020/who-does-what/member-states/index_nl.htm].

4. CONCLUSIE

De Raden gaan akkoord met het ontwerp van instemmingsdecreet met het Europees Stabiliteitsmechanisme. Ze formuleren hierbij twee opmerkingen. Enerzijds vragen ze de Vlaamse Regering om werk te maken van intra-Belgische afspraken over de betrokkenheid van Vlaanderen bij de besluitvorming in de Europese Raad. Ze suggereren ook om de adviesraden frequenter en sneller te raadplegen over belangrijke Europese dossiers. Specifiek voor het ESM wijzen ze op het belang van de compatibiliteit van de macro-economische aanpassingsprogramma's die door het ESM vereist worden en andere eisen en toezicht van de EU op het economisch en budgettair beleid van de lidstaten. De impact van dit Europees toezicht op het beleid van de lidstaten zal in de toekomst nog toenemen.

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

Hoogachtend,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris

Namens de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen,

(getekend)

Caroline Copers
Voorzitter

(getekend)

Pieter Kerremans
Administrateur-generaal

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 50.821/1
VAN 26 JANUARI 2012

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

DE RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 5 januari 2012 door de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet ‘houdende instemming met het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben’, heeft het volgende advies gegeven:

50.821/1

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

Dat onderzoek geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

50.821/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
Mevrouw	G. VERBERCKMOES,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer T. CORTHAUT, adjunct-auditeur.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

G. VERBERCKMOES

M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het besluit van de Europese Raad van 25 maart 2011 tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 17 februari 2012.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS

BIJLAGE:

Nederlandse tekst van het besluit van de Europese Raad
van 25 maart 2011

BESLUIT VAN DE EUROPESE RAAD

van 25 maart 2011

tot wijziging van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben

(2011/199/EU)

DE EUROPESE RAAD,

Gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name artikel 48, lid 6,

Gezien het voorstel tot herziening van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie dat op 16 december 2010 door de Belgische regering aan de Europese Raad is voorgelegd,

Gezien het advies van het Europees Parlement ⁽¹⁾,Gezien het advies van de Commissie ⁽²⁾,Na het advies van de Europese Centrale Bank te hebben ingewonnen ⁽³⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Krachtens artikel 48, lid 6, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) kan de Europese Raad met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement en van de Commissie alsmede, in sommige gevallen, van de Europese Centrale Bank, een besluit vaststellen tot gehele of gedeeltelijke wijziging van de bepalingen van het derde deel van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Een dergelijk besluit mag geen uitbreiding van de door de Verdragen aan de Unie toegedeelde bevoegdheden inhouden en treedt pas in werking na door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen te zijn goedgekeurd.
- (2) Tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad van 28 en 29 oktober 2010 zijn de staatshoofden en regeringsleiders overeengekomen dat de lidstaten een permanent crisismechanisme moeten instellen om de financiële stabiliteit van de eurozone in haar geheel te vrijwaren en

hebben zij de voorzitter van de Europese Raad verzocht met de leden van de Europese Raad te overleggen over een beperkte Verdragswijziging die daarvoor nodig is.

- (3) De Belgische regering heeft op 16 december 2010 overeenkomstig artikel 48, lid 6, eerste alinea, VEU een voorstel ingediend tot toevoeging aan artikel 136, VWEU van een nieuw lid krachtens welk de lidstaten die de euro als munt hebben, een stabiliteitsmechanisme kunnen instellen dat, indien zulks onontbeerlijk is, moet worden geactiveerd teneinde de stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen en luidens welk de verlening van financiële steun, indien vereist, uit hoofde van het mechanisme aan stringente voorwaarden gebonden zal zijn. Tegelijkertijd heeft de Europese Raad conclusies aangenomen over het toekomstige stabiliteitsmechanisme (paragrafen 1 t/m 4).
- (4) Het stabiliteitsmechanisme zal het noodzakelijke instrument leveren waarmee risico's voor de financiële stabiliteit van de eurozone in haar geheel zoals die zich in 2010 hebben voorgedaan kunnen worden aangepakt, en zodoende mede de economische en financiële stabiliteit van de Unie zelf veilig stellen. In zijn bijeenkomst van 16 en 17 december 2010 is de Europese Raad overeengekomen dat, aangezien dit mechanisme bedoeld is om de financiële stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen, artikel 122, lid 2, VWEU niet meer nodig is voor dergelijke doeleinden. De staatshoofden en regeringsleiders zijn daarom overeengekomen dat het niet dient te worden gebruikt voor dergelijke doeleinden.
- (5) De Europese Raad heeft op 16 december 2010 besloten om overeenkomstig artikel 48, lid 6, tweede alinea, van het VEU, het Europees Parlement en de Commissie over het voorstel te raadplegen. De Europese Raad heeft besloten ook de Europese Centrale Bank te raadplegen. Het Europees Parlement ⁽¹⁾, de Commissie ⁽²⁾ en de Europese Centrale Bank ⁽³⁾, hebben respectievelijk een advies over het voorstel uitgebracht.

⁽¹⁾ Advies van 23 maart 2011 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

⁽²⁾ Advies van 15 februari 2011 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

⁽³⁾ Advies van 17 maart 2011 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

- (6) De wijziging betreft een bepaling van het derde deel van het VWEU en houdt geen uitbreiding van de door de Verdragen aan de Unie toegeede bevoegdheden in,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Aan artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie wordt het volgende lid toegevoegd:

„3. De lidstaten die de euro als munt hebben kunnen een stabiliteitsmechanisme instellen dat geactiveerd wordt indien dat onontbeerlijk is om de stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen. De verlening van financiële steun, indien vereist, uit hoofde van het mechanisme zal aan stringente voorwaarden gebonden zijn.”.

Artikel 2

De lidstaten stellen de secretaris-generaal van de Raad onverwijld in kennis van de voltooiing van de volgens hun onder-

scheiden grondwettelijke bepalingen voor de aanneming van dit besluit vereiste procedures.

Dit besluit treedt op 1 januari 2013 in werking op voorwaarde dat alle in de eerste alinea bedoelde kennisgevingen zijn ontvangen of, mocht die voorwaarde niet vervuld zijn, op de eerste dag van de maand volgende op de datum van ontvangst van de laatste van de in de eerste alinea bedoelde kennisgevingen.

Artikel 3

Dit besluit wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te Brussel, 25 maart 2011.

Voor de Europese Raad

De voorzitter

H. VAN ROMPUY